Kuntalaisaloite kaava-alueen viheralueiden hoidosta

Ympäristölautakunta 22.09.2026 § 89
157/00.02.16/2026

Irene Pirhonen on toimittanut 13.8.2026 päivätyn aloitteen kunnan omistamien maa-aluiden hoitamattomuudesta kaava-alueella. Aloitteessa kunnalta vaaditaan pikaisia toimia kaava-alueella sijaitsevien puistojen, suojakaistaleiden ja rakentamattomien tonttien hoitamiseksi. Ensimmäinen aloite tehtiin jo vuonna 2019, mutta aloitteen mukaan kunnan toimenpiteet ovat olleet riittämättömiä.

Aloitteen mukaan puuston hakkuiden jälkeen rehevöityneet ja ruteikoituneet kunnan maa-alueet ovat muodostuneet merkittäväksi ympäristöhaitaksi. Esimerkiksi kotilo-ongelma on ryöstäytynyt hallinnasta, ja yksittäisen asukkaan tontin rajoilta on kerätty kymmeniä tuhansia kotiloita (v. 2024 n. 11 000; v. 2025 n. 11 500; v. 2026 elokuuhun mennessä jo n. 16 600 kpl).

Aloitteessa vaaditaan kuntaa kartoittamaan maittensa haittalajit sekä käynnistämään järjestelmällisen, jokavuotisen torjunnan ja säännöllisen kunnossapidon asukkaiden asumisrauhan turvaamiseksi.

Aloite kokonaisuudessaan on jaettu ympäristölautakunnan jäsenille **esityslistan oheismateriaalina.**

Asian valmistelija

toimistoinsinööri Oskari Mähönen, oskari.mahonen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4239

Esittelijä

tekninen johtaja Berg Jorma, jorma.berg@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4201

Päätösehdotus

Ympäristölautakunta kiittää aloitteesta koskien Kemien kaava-alueen puisto- ja viheralueiden sekä rakentamattomien tonttien hoitoa. Ympäristölautakunta ymmärtää asukkaiden huolen asuinympäristön viihtyisyydestä ja muuttuneiden olosuhteiden aiheuttamista haitoista.

Alue, johon aloitteessa pääsääntöisesti viitataan, on Kemien asemakaavassa merkitty kaavamerkinnällä VP (puisto). Kaavamerkinnän tarkoituksena on ohjata maankäyttöä, eikä se yksistään tarkoita sitä, että aluetta hoidettaisiin kuten rakennettua puistoa. Kaava-alueella sijaitsevat viheralueet voivat olla myös luonnontilaisia tai matalamman hoitoluokan alueita. Kemien asemakaava-alueella kaavamerkinnällä VP osoitettuja viheralueita on yhteensä noin 24 hehtaaria. Lisäksi kaavamerkinnällä VL (lähivirkistysalue) osoitettuja viheralueita on vielä noin 40 hehtaaria. Luvut eivät sisällä esimerkiksi kaavassa tonteiksi osoitettuja rakentamattomia maa-alueita tai katualueita. Kaavassa merkinnöillä VP ja VL osoitetut alueet sijoittuvat suurimmaksi osin kunnan omistamalle maalle.

Kunnan asemakaava-alueella sijaitsevia puisto-, viher- ja metsäalueita hoidetaan valtuuston hyväksymän talousarvion ja niissä myönnettyjen määrärahojen puitteissa. Viime vuosina kunnan käytettävissä on ollut näiden alueiden hoitoon ainoastaan yksi määräaikainen kausityöntekijä. Kuten edellä on mainittu, kunnan hallinnoimien viheralueiden laajuus on merkittävä, eikä yksi työntekijä millään ehdi säännöllisesti joka paikkaan ja kaikkialle edes asemakaava-alueella. Hoitotoimenpiteitä joudutaankin priorisoimaan resurssien asettamissa rajoissa. Käytännössä toimenpiteet rajoittuvat vesakon torjuntaan raivaussahatyönä, eikä esimerkiksi heinikon, horsmikon tai muun pintakasvuston säännöllistä niittoa tai siistimistä viheralueilta ole nykyresursseilla mahdollista tehdä.

Tilanteen parantamiseksi ja alueiden siistimiseksi kunta on kuluvan vuoden 2026 aikana suorittanut kaava-alueella raivaussahatöitä myös ostopalveluna. Näitä toimenpiteitä on pyritty kohdistamaan

pahimmin vesakoituneisiin alueisiin. Kokemus on kuitenkin osoittanut, että Kemien alueella pajukon ja muun vesakon kasvu on erittäin voimakasta. Alueiden pitäminen puhtaana edellyttäisi jo pelkän vesakontorjunnan osalta toimenpiteen toistamista vähintään parin vuoden välein.

Aloitteessa tuodaan vahvasti esille myös lehtokotiloiden hyvin runsas esiintyminen alueella ja vaaditaan kuntaa toimenpiteisiin niiden torjumiseksi. Ympäristölautakunta ymmärtää, että lehtokotiloiden runsas esiintyminen on kiinteistönomistajille erittäin inhottava, epämiellyttävä ja arkea häiritsevä haitta, joka vaikeuttaa pihan ja puutarhan käyttöä.

Suomen luontaiseen lajistoon kuuluvana alkuperäislajina lehtokotiloa ei kuitenkaan luokitella vieraslajiksi. Se ei myöskään sisälly EU:n haitallisten vieraslajien luetteloon tai Suomen kansalliseen haitallisten vieraslajien luetteloon. Laji kuuluu Suomen luontaiseen lajistoon, mutta se on levittäytynyt ihmisen toiminnan seurauksena uusille alueille ja runsastunut paikoitellen voimakkaasti. Lehtokotiloiden voimakas runsastuminen ja leviäminen Tohmajärvellä sekä muualla Suomessa on seurausta myös ilmastonmuutoksesta. Leudontuneet talvet sekä lämpimät ja kosteat kesät ovat luoneet lehtokotiloille erittäin suotuisat olosuhteet lisääntyä, mikä on tehnyt niistä yleisen haitan. Koska kyseessä ei ole lainsäädännön tarkoittama haitallinen vieraslaji, ei kunnalla eikä muillakaan kiinteistönomistajilla ole lakisääteistä velvollisuutta sen torjuntaan ja hävittämiseen omistamiltaan alueilta.

Kunta tekee parhaansa asuinympäristön viihtyisyyden eteen ja pyrkii torjumaan laissa määriteltyjä haitallisia vieraslajeja (kuten jättipalsamia) niillä resursseilla ja määrärahoilla, joita kunnan käytettävissä kulloinkin on. Toimenpiteitä viheralueiden kunnossapidossa jatketaan myös tulevaisuudessa taloudellisten ja henkilöresurssien sallimissa puitteissa.

Ympäristölautakunta tulee esittämään talousarviovalmistelussa, että vuodelle 2027 varataan määräraha kahden ylimääräisen nuoren kesätyöntekijän palkkaamiseen vieraslajien torjuntaan sekä ympäristön siistimisavustuksien palauttamista ympäristölautakunnan talousarvioon yhdistyksien aktivoimiseksi. Resursseista viheralueiden hoitoon päättää lopulta kunnanvaltuusto.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

_____